

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Факультет здоров'я, фізичного виховання і спорту
Кафедра фізичної терапії та ерготерапії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій Жильцов
_____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Реабілітаційний масаж

Для студентів

Спеціальності: 227 - Фізична терапія, ерготерапія

Рівня вищої освіти: перший (бакалаврський)

Освітньо-професійної програми: 227.00.02 Фізична терапія, ерготерапія

Київ - 2022

Розробники:

Харченко Г.Д., к.н.ф.в.с., доцент кафедри, кафедра фізичної терапії та ерготерапії.

Викладачі:

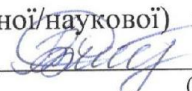
Харченко Г.Д., к.н.ф.в.с., доцент кафедри, кафедра фізичної терапії та ерготерапії.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри фізичної терапії та ерготерапії

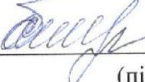
Протокол від 01.09.2022 р. №9

Завідувач кафедри (Валентин Савченко)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) «227 Здоров'я людини»
____.____.2022 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи) (Валентин Савченко)
(підпис)

Робочу програму перевірено
____.____.2022 р.

Заступник директора/декана (Оксана Комоцька)
(підпис)

Проланговано :

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) . «__» 20__ р., протокол №_____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) . «__» 20__ р., протокол №_____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) . «__» 20__ р., протокол №_____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) . «__» 20__ р., протокол №_____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____) . «__» 20__ р., протокол №_____
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна	Заочна
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	4/120	
Курс	2	
Семестр	4	
Кількість модулів	4	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	56	
Модульний контроль	8	
Семестровий контроль	-	
Самостійна робота	56	
Форма семестрового контролю	Залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – ознайомити і сформувані професійні знання, вміння та навички щодо використання реабілітаційного масажу в оздоровчій, спортивній та клінічній практиці.

Завдання дисципліни:

1. (ЗК 01) Набути знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
2. (ЗК 03) Навички міжособистісної взаємодії.
3. (ЗК 08) Здатність планувати та управляти часом.
4. (ЗК 10) Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
5. (ЗК 11) Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
6. Ознайомити студентів з поняттям реабілітаційного масажу, його формами, видами та класифікацією; сприяти засвоєнню сучасних знань щодо гігієнічного, фізіологічного та медико-біологічного аспектів класичного масажу..
7. Сприяти засвоєнню критеріїв оцінки ефективності реабілітаційного масажу.
8. Сформувані навички з діагностики функціонального стану пацієнта.
9. Сприяти опануванню техніки виконання основних та допоміжних прийомів реабілітаційного масажу відповідно до зон впливу, індивідуальних особливостей пацієнта.
10. Сформувані навички з проведення методики місцевого і загального реабілітаційного масажу та самомасажу.

11. Оволодіти методикою підбору різних методів реабілітаційного масажу для конкретного хворого.

12. Засвоїти особливості організації, планування, проведення та контролю курсу масажних процедур.

13. Внаслідок вивчення реабілітаційного масажу сформувати знання, вміння і практичні навички по проведенню, в залежності від виду захворювання, основних прийомів реабілітаційного масажу.

14. Внаслідок вивчення дисципліни «Реабілітаційного масаж» студенти повинні засвоїти сучасні підходи до реабілітації хворих з різними захворюваннями та травмами, придбати практичні навички й уміння в застосуванні різноманітних методик місцевого та загального реабілітаційного масажу і оцінки ефективності застосованих заходів.

3. Результати навчання за дисципліною

1. (ПР 08) Діяти згідно з нормативно-правовими вимогами та нормами професійної етики.

2. (ПР 12) Застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності.

3. (ПР 16) Проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп.

4. (ПР 18) Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

5. Здатність продемонструвати техніку виконання основних та допоміжних прийомів реабілітаційного масажу з урахуванням ділянки тіла та індивідуальних особливостей пацієнта.

6. Уміння виконувати реабілітаційного самомасаж та надавати рекомендації щодо його проведення іншою особою.

7. Знать мету та задачі дисципліни «Реабілітаційного масаж».

8. Здатність застосовувати теоретичні знання основ реабілітаційного масажу загального та фізіологічний вплив прийомів реабілітаційного масажу на різні системи організму.

9. Здатність визначати показання і протипоказання прийомів реабілітаційного масажу на різні системи організму.

10. Володіти технікою погладжування, вижимання, розтирання, розминання, та допоміжних прийомів реабілітаційного масажу.

11. Володіти технікою реабілітаційного масажу.

12. Знати послідовність виконання прийомів реабілітаційного масажу на різних ділянках тіла.

13. Здатність виконання методики реабілітаційного масажу залежно від мети, та ін.

14. Здатність вивчати та аналізувати результати сучасних наукових досліджень та передового педагогічного досвіду у практиці реабілітаційного масажу.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	У сь ог о	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					С а м ос ті й на
		Л ек ці ї	С е мі нар и	П ра кт и чні	Л аб о ра то р ні	Ін ди ві ду ал ьні ї	
Змістовий модуль 1. Основи реабілітаційного масажу.							
Тема 1. Теоретичні засади реабілітаційного масажу. Історія розвитку реабілітаційного масажу.	4	2					2
Тема 2. Фізіологічний вплив реабілітаційного масажу на різні системи організму.	4	2					2
Тема 3. Класифікація реабілітаційного масажу. Показання та протипоказання до масажу.	4	2					2
Тема 4. Техніка прийомів прогладжування методика виконання.	4			2			2
Тема 5. Техніка прийомів вижимання та методика їх виконання.	4			2			2
Тема 6. Техніка прийомів розминання та методика їх виконання	4			2			2
Тема 7. Техніка прийомів розтирання та методика виконання.	4			2			2
Тема 8. Техніка прийомів вібрації та методика виконання.	4			2			2
Тема 9. Види і техніка виконання рухів.	4			2			2
Модульний контроль	2						
Разом	38	6		12			18
Змістовий модуль 2. Методика проведення реабілітаційного місцевого масажу.							
Тема 10. Правила виконання сеансу реабілітаційного масажу. Поняття - «методика реабілітаційного масажу». Масаж голови та обличчя. Оволодіння навичками виконання.	4			2			2
Тема 11. Масаж комірцевої ділянки. Оволодіння навичками виконання.	4			2			2
Тема 12. Масаж спини, ділянки таза та сідничних м'язів. Оволодіння навичками виконання.	4			2			2

Назва змістових модулів, тем	У сь ог о	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					С а м ос ті й на
		Л ек ці ї	С е мі нар и	П ра кт и чні	Л аб о ра то р ні	Ін ди ві ду ал ьн і	
Тема 13. Масаж верхньої кінцівки. Оволодіння навичками виконання.	4			2			2
Тема 14. Масаж нижньої кінцівки. Оволодіння навичками виконання.	4			2			2
Тема 15. Масаж грудної клітки та живота. Оволодіння навичками виконання.	4			2			2
Тема 16. Призначення загального масажу. Схема загального масажу. Вихідні положення масажиста й масажованого.	4			2			2
Тема 17. Тривалість загального реабілітаційного масажу, послідовність масажних прийомів та масажованих ділянок тіла, поняття «умовна одиниця». Масаж з боку обличчя; масаж з боку спини. Оволодіння навичками виконання.	4			2			2
Тема 18. Значення реабілітаційного самомасажу, тривалість загального самомасажу. Види самомасажу. Вихідні положення під час самомасажу різних ділянок тіла. Оволодіння навичками виконання.	4			2			2
Модульний контроль	2						
Разом	38			18			18
Змістовий модуль 3. Методика реабілітаційного масажу при захворюваннях ОРА.							
Тема 19. Особливості масажу при захворюваннях та травмах опорно-рухового апарату.	3	2					1
Тема 20. Масаж при захворюваннях хребта та суглобів.	3	2					1
Тема 21. Масаж при розтягненнях зв'язково-м'язового апарату. Масаж при переломах. Масаж при контрактурах. Помилки при виконанні.	4			2			2
Тема 22. Масаж при сколіозах. Масаж при плоскостопості.	4			2			2

Назва змістових модулів, тем	У сь ог о	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					С а м ос ті й на
		Л ек ці ї	С е мі на р и	П ра кт и чні	Л аб о ра то р ні	Ін ди ві ду ал ьн і	
Тема 23. Масаж при захворюваннях серцево-судинної системи. Масаж при захворюваннях периферичних судин кінцівок.	4			2			2
Тема 24. Масаж при гіпертонії. Масаж при гіпотонії. Масаж при вегето-судинній дистонії.	4			2			2
Модульний контроль	2						
Разом	24	4		8			10
Змістовий модуль 4. Реабілітаційний масаж при захворюваннях внутрішніх органів.							
Тема 25. Масаж при бронхітах, пневмоніях, бронхіальній астмі. Емфіземі легень та плевритах. Методика масажу по Кузнецову.	5			2			3
Тема 26. Масаж при гастритах з підвищеною та зниженою функцією секреції. Масаж при виразці шлунка та дванадцятипалої кишки. Методика проведення масажу.	5			2			3
Тема 27. Масаж при хронічних спастичних та атонічних колітах і дискинезіях кишкового тракту. Масаж при порушенні моторної функції товстого кишечника. Масаж при гастроптозі.	4			2			2
Тема 28. Методика проведення масажу при захворюваннях сечостатевої системи у чоловіків	4			2			2
Модульний контроль	2						
Разом	20			8			10
Підготовка та проходження контрольних заходів							
Усього	120	10		46			56

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи реабілітаційного масажу.

Лекція 1. Теоретичні засади реабілітаційного масажу. Історія розвитку реабілітаційного масажу.

Основні питання / ключові слова: Короткі історичні відомості про зародження та розвиток реабілітаційного масажу як самостійної дисципліни та методу профілактики і лікування.

Гігієнічні основи реабілітаційного масажу: обладнання кабінету масажу; гігієнічні основи проведення процедури масажу; гігієнічні вимоги до пацієнта; гігієнічні вимоги до масажиста; догляд за руками масажиста.

Лекція 2. Фізіологічний вплив реабілітаційного масажу на різні системи організму.

Основні питання / ключові слова: Фізіологічна дія реабілітаційного масажу: вплив основних і додаткових прийомів реабілітаційного масажу на різні органи та системи організму.

Лекція 3. Класифікація реабілітаційного масажу. Показання та протипоказання до реабілітаційного масажу.

Основні питання / ключові слова: Системи та школи масажу. Гігієнічний реабілітаційний масаж.

Практичне заняття 1. Техніка прийомів прогладжування методика виконання.

Основні питання / ключові слова: Техніка прийомів та види погладжування. Особливості фізіологічної дії. Методика виконання на різних частинах тіла.

Рекомендована література

1. Вакуленко Л.О. Лікувально-реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020, - 592 с.

2. Вакуленко Л.О. Реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018, - 524 с.

3. Дарійчук С. В. Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. / укл. С.В.. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 184 с

4. Корольчук А.П. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П. Корольчук, А.С. Сулима – Вінниця: 2018. – 124 с.

Практичне заняття 2. Техніка прийомів вижимання та методика їх виконання.

Основні питання / ключові слова: Техніка прийомів вижимання та методика виконання на різних частинах тіла. Особливості фізіологічної дії. Види вижимання. Оволодіння навичками виконання.

Рекомендована література:

1. Вакуленко Л.О. Лікувально-реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020, - 592 с.

2. Вакуленко Л.О. Реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018, - 524 с.

3. Дарійчук С. В. Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. / укл. С.В.. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 184 с

4. Корольчук А.П. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П. Корольчук, А.С. Сулима – Вінниця: 2018. – 124 с.

Практичне заняття 3. Техніка прийомів розминання та методика їх виконання

Основні питання / ключові слова: Техніка прийомів розминання та методика виконання на різних частинах тіла. Особливості фізіологічної дії. Види розминання при виконанні яких м'язова тканина підіймається від кісткового ложа. Види розминання при виконанні яких м'язова тканина придавлюється до кісткового ложа. Оволодіння навичками виконання.

Рекомендована література:

1. Вакуленко Л.О. Лікувально-реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020, - 592 с.

2. Вакуленко Л.О. Реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018, - 524 с.

3. Дарійчук С. В. Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. / укл. С.В.. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 184 с

4. Корольчук А.П. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П. Корольчук, А.С. Сулима – Вінниця: 2018. – 124 с.

Практичне заняття 4. Техніка прийомів розтирання та методика виконання.

Основні питання / ключові слова: Техніка прийомів та види розтирання. Особливості фізіологічної дії. Методика й техніка виконання на різних ділянках тіла (м'язах, фасціях, сухожилках, суглобах). Оволодіння навичками виконання.

Рекомендована література:

1. Вакуленко Л.О. Лікувально-реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020, - 592 с.

2. Вакуленко Л.О. Реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018, - 524 с.

3. Дарійчук С. В. Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. / укл. С.В.. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 184 с

4. Корольчук А.П. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П. Корольчук, А.С. Сулима – Вінниця: 2018. – 124 с.

Практичне заняття 5. Техніка прийомів вібрації та методика виконання.

Основні питання / ключові слова: Ударні прийоми. Фізіологічна дія. Види (постукування, рубання поплескування). Методичні вказівки. Струшуючі прийоми. Фізіологічна дія. Види (потрушування, струшування, валяння, вібрація).

Рекомендована література:

1. Вакуленко Л.О. Лікувально-реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020, - 592 с.
2. Вакуленко Л.О. Реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018, - 524 с.
3. Дарійчук С. В. Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. / укл. С.В.. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 184 с
4. Корольчук А.П. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П. Корольчук, А.С. Сулима – Вінниця: 2018. – 124 с.

Практичне заняття 6. Види і техніка виконання прийомів рухів.

Основні питання / ключові слова: Рухи. Види рухів (активні, пасивні, рухи з опором). Нормальна амплітуда рухів в суглобах кінцівок. Методичні вказівки. Оволодіння навичками виконання.

Рекомендована література:

1. Вакуленко Л.О. Лікувально-реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020, - 592 с.
2. Вакуленко Л.О. Реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018, - 524 с.
3. Дарійчук С. В. Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. / укл. С.В.. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 184 с
4. Корольчук А.П. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П. Корольчук, А.С. Сулима – Вінниця: 2018. – 124 с.

Змістовий модуль 2. Методика проведення реабілітаційного місцевого масажу**Практичне заняття 7. Правила виконання сеансу реабілітаційного масажу.**

Поняття - «методика реабілітаційного масажу». Масаж голови та обличчя. Оволодіння навичками виконання.

Основні питання / ключові слова: Методика масажу голови та обличчя. Оволодіння навичками виконання.

Рекомендована література:

1. Вакуленко Л.О. Лікувально-реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020, - 592 с.
2. Вакуленко Л.О. Реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018, - 524 с.
3. Дарійчук С. В. Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. /

укл. С.В.. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 184 с

4. Корольчук А.П. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П. Корольчук, А.С. Сулима – Вінниця: 2018. – 124 с.

Практичне заняття 8. Масаж комірцевої ділянки. Оволодіння навичками виконання.

Основні питання / ключові слова: Методика масажу комірцевої ділянки. Оволодіння навичками виконання. Вихідні положення масажиста й масажованого.

Рекомендована література:

1. Вакуленко Л.О. Лікувально-реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020, - 592 с.

2. Вакуленко Л.О. Реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018, - 524 с.

3. Дарійчук С. В. Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. / укл. С.В.. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 184 с

4. Корольчук А.П. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П. Корольчук, А.С. Сулима – Вінниця: 2018. – 124 с.

Практичне заняття 9. Масаж спини, ділянки таза та сідничних м'язів. Оволодіння навичками виконання.

Основні питання / ключові слова: Вихідні положення масажиста й масажованого. Методика масажу спини, ділянки таза та сідничних м'язів. Оволодіння навичками виконання.

Рекомендована література:

1. Вакуленко Л.О. Лікувально-реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020, - 592 с.

2. Вакуленко Л.О. Реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018, - 524 с.

3. Дарійчук С. В. Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. / укл. С.В.. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 184 с

4. Корольчук А.П. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П. Корольчук, А.С. Сулима – Вінниця: 2018. – 124 с.

Практичне заняття 10. Масаж верхньої кінцівки. Оволодіння навичками виконання.

Основні питання / ключові слова: Методика масажу верхньої кінцівки. Оволодіння навичками виконання. Вихідні положення масажиста й масажованого.

Рекомендована література:

1. Вакуленко Л.О. Лікувально-реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020, - 592 с.
2. Вакуленко Л.О. Реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018, - 524 с.
3. Дарійчук С. В. Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. / укл. С.В.. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 184 с
4. Корольчук А.П. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П. Корольчук, А.С. Сулима – Вінниця: 2018. – 124 с.

Практичне заняття 11. Масаж нижньої кінцівки. Оволодіння навичками виконання.

Основні питання / ключові слова: Вихідні положення масажиста й масажованого. Методика виконання масажу нижньої кінцівки. Оволодіння навичками виконання.

Рекомендована література:

1. Вакуленко Л.О. Лікувально-реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020, - 592 с.
2. Вакуленко Л.О. Реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018, - 524 с.
3. Дарійчук С. В. Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. / укл. С.В.. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 184 с
4. Корольчук А.П. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П. Корольчук, А.С. Сулима – Вінниця: 2018. – 124 с.

Практичне заняття 12. Масаж грудної клітки та живота. Оволодіння навичками виконання.

Основні питання / ключові слова: Вихідні положення масажиста й масажованого. Методика виконання масажу грудної клітки та живота. Оволодіння навичками виконання.

Рекомендована література:

1. Вакуленко Л.О. Лікувально-реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020, - 592 с.
2. Вакуленко Л.О. Реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018, - 524 с.
3. Дарійчук С. В. Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. / укл. С.В.. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 184 с
4. Корольчук А.П. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний

посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П. Корольчук, А.С. Сулима – Вінниця: 2018. – 124 с.

Практичне заняття 13. Призначення загального масажу. Схема загального масажу. Вихідні положення масажиста й масажованого.

Основні питання / ключові слова: Схема загального масажу, послідовність масажних прийомів та масажованих ділянок тіла.

Рекомендована література:

1. Вакуленко Л.О. Лікувально-реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020, - 592 с.
2. Вакуленко Л.О. Реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018, - 524 с.
3. Дарійчук С. В. Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. / укл. С.В.. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 184 с
4. Корольчук А.П. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П. Корольчук, А.С. Сулима – Вінниця: 2018. – 124 с.

Практичне заняття 14. Тривалість загального реабілітаційного масажу масажу, послідовність масажних прийомів та масажованих ділянок тіла, поняття «умовна одиниця». Масаж з боку обличчя; масаж з боку спини. Оволодіння навичками.

Основні питання / ключові слова: Масаж з боку обличчя; масаж з боку спини. Оволодіння навичками. послідовність масажних прийомів та масажованих ділянок тіла, поняття «умовна одиниця». Масаж з боку обличчя; масаж з боку спини. Оволодіння навичками.

Рекомендована література:

1. Вакуленко Л.О. Лікувально-реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020, - 592 с.
2. Вакуленко Л.О. Реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018, - 524 с.
3. Дарійчук С. В. Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. / укл. С.В.. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 184 с
4. Корольчук А.П. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П. Корольчук, А.С. Сулима – Вінниця: 2018. – 124 с.

Практичне заняття 15. Значення реабілітаційного масажу самомасажу, тривалість загального самомасажу. Види самомасажу. Вихідні положення під час самомасажу різних ділянок тіла. Оволодіння навичками виконання.

Основні питання / ключові слова: Види самомасажу: гігієнічний, при заняттях фізичною культурою та спортом, виробничий (попередній та відновлювальний), в процесі загартовування. Протипоказання, форми та методи. Основні правила самомасажу.

Рекомендована література:

1. Вакуленко Л.О. Лікувально-реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020, - 592 с.
2. Вакуленко Л.О. Реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018, - 524 с.
3. Дарійчук С. В. Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. / укл. С.В.. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 184 с
4. Корольчук А.П. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П. Корольчук, А.С. Сулима – Вінниця: 2018. – 124 с.

Змістовий модуль 3. Методика реабілітаційного масажу при захворюваннях ОРА

Лекція 4. Особливості масажу при захворюваннях та травмах опорно-рухового апарату.

Основні питання / ключові слова: травми опорно-рухового апарату.

Мета реабілітаційного масажу в комплексній терапії захворювань і травм. Протипоказання. Патологічні зміни в покривних тканинах та їх значення в побудові методики реабілітаційного масажу.

Лекція 5. Масаж при захворюваннях хребта та суглобів.

Основні питання / ключові слова: Поняття дренажного масажу. Характерні клінічні ознаки та методика масажу при травмах опорно-рухового апарату: забитих місцях, розтягненні зв'язок суглобів та вивихах. Оволодіння методиками масажу на різних ділянках тіла. Масаж при контрактурах.

Практичне заняття 16. Масаж при розтягненнях зв'язково-м'язового апарату. Масаж при переломах. Масаж при контрактурах. Помилки при виконанні.

Основні питання / ключові слова: Особливості масажу при переломах довгих трубчатих кісток та суглобових переломах, розтягненнях зв'язок, запаленнях, вивихах. Масаж при закритих травмах м'яких тканин: забитих місцях. Масаж при травмах хребта. Масаж при контрактурах. Схема та методика масажу, оволодіння навичками виконання.

Рекомендована література:

1. Вакуленко Л.О. Лікувально-реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020, - 592 с.
2. Вакуленко Л.О. Реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018, - 524 с.

с.

3. Дарійчук С. В. Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. / укл. С.В.. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 184 с

4. Корольчук А.П. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П. Корольчук, А.С. Сулима – Вінниця: 2018. – 124 с.

Практичне заняття 17. Масаж при сколіозах. Масаж при плоскостопості.

Основні питання / ключові слова: Методичні підходи з масажу при дефектах постави та сколіотичній хворобі; при остеохондрозі шийно-грудного відділу хребта; при остеохондрозі попереково-крижаного відділу хребта; при плоскостопості. Схема масажу, оволодіння навичками виконання.

Рекомендована література:

1. Вакуленко Л.О. Лікувально-реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020, - 592 с.

2. Вакуленко Л.О. Реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018, - 524 с.

3. Дарійчук С. В. Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. / укл. С.В.. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 184 с

4. Корольчук А.П. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П. Корольчук, А.С. Сулима – Вінниця: 2018. – 124 с.

Практичне заняття 18. Масаж при захворюваннях серцево-судинної системи. Масаж при захворюваннях периферичних судин кінцівок.

Основні питання / ключові слова: Методичні підходи масажу при захворюваннях на порок серця та запалення міокарда, при захворюванні на ішемічну хворобу серця та інфаркт міокарда, при захворюванні на ішемічну хворобу серця та інфаркт міокарда. Методики масажу при захворюваннях периферичних судин кінцівок.

Рекомендована література:

1. Вакуленко Л.О. Лікувально-реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020, - 592 с.

2. Вакуленко Л.О. Реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018, - 524 с.

3. Дарійчук С. В. Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. / укл. С.В.. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 184 с

4. Корольчук А.П. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П. Корольчук, А.С. Сулима – Вінниця: 2018. – 124 с.

Практичне заняття 19. Масаж при гіпертонії. Масаж при гіпотонії. Масаж при вегето-судинній дистонії. Методики масажу при вегето-судинній дистонії.

Основні питання / ключові слова: Методики масажу при гіпертонічній та гіпотонічній хворобі.

Рекомендована література:

1. Вакуленко Л.О. Лікувально-реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020, - 592 с.
2. Вакуленко Л.О. Реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018, - 524 с.
3. Дарійчук С. В. Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. / укл. С.В.. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 184 с
4. Корольчук А.П. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П. Корольчук, А.С. Сулима – Вінниця: 2018. – 124 с.

Змістовий модуль 4. Реабілітаційний масаж при захворюваннях внутрішніх органів.

Практичне заняття 20. Масаж при бронхітах, пневмоніях, бронхіальній астмі. Емфіземі легень та плевритах. Методика масажу по Кузнецову.

Основні питання / ключові слова: Методики масажу при хронічному бронхіті, пневмоніях, бронхіальній астмі. Масажу по Кузнецову.

Рекомендована література:

1. Вакуленко Л.О. Лікувально-реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020, - 592 с.
2. Вакуленко Л.О. Реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018, - 524 с.
3. Дарійчук С. В. Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. / укл. С.В.. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 184 с
4. Корольчук А.П. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П. Корольчук, А.С. Сулима – Вінниця: 2018. – 124 с.

Практичне заняття 21. Масаж при гастритах з підвищеною та зниженою функцією секреції. Масаж при виразці шлунка та дванадцятипалої кишки. Методика проведення масажу.

Основні питання / ключові слова: Методика масажу при гастритах з підвищеною та зниженою функцією секреції. Виразка шлунка та дванадцятипала кишка.

Рекомендована література:

1. Вакуленко Л.О. Лікувально-реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020,

- 592 с.

2. Вакуленко Л.О. Реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018, - 524 с.

3. Дарійчук С. В. Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. / укл. С.В.. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 184 с

4. Корольчук А.П. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П. Корольчук, А.С. Сулима – Вінниця: 2018. – 124 с.

Практичне заняття 22. Масаж при хронічних спастичних та атонічних колітах і дискинезіях кишкового тракту. Масаж при порушенні моторної функції товстого кишечника. Масаж при гастроптозі

Основні питання / ключові слова: Методика масажу при хронічних спастичних та атонічних колітах і дискинезіях кишкового тракту Оволодіння навичками виконання. Методика масажу при порушенні моторної функції товстого кишечника. Масаж при гастроптозі. Помилки при виконанні.

Рекомендована література:

1. Вакуленко Л.О. Лікувально-реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020, - 592 с.

2. Вакуленко Л.О. Реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018, - 524 с.

3. Дарійчук С. В. Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. / укл. С.В.. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 184 с

4. Корольчук А.П. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П. Корольчук, А.С. Сулима – Вінниця: 2018. – 124 с.

Практичне заняття 23. Методика проведення масажу при захворюваннях сечостатевої системи у чоловіків

Основні питання / ключові слова: Методика проведення масажу при захворюваннях сечостатевої системи у чоловіків. Завдання масажу. Схеми та методики масажу, оволодіння навичками виконання.

Рекомендована література:

1. Вакуленко Л.О. Лікувально-реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020, - 592 с.

2. Вакуленко Л.О. Реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018, - 524 с.

3. Дарійчук С. В. Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. / укл. С.В.. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 184 с

4. Корольчук А.П. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний

посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П. Корольчук, А.С. Сулима – Вінниця: 2018. – 124 с.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість одиниць балів	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість	Максимальна кількість	Кількість	Максимальна кількість	Кількість	Максимальна кількість	Кількість	Максимальна кількість
Відвідування лекцій	1	3	3	-	-	1	2	-	-
Відвідування семінарських									
Відвідування практичних занять	1	1	6	1	9	1	4	1	4
Робота на семінарському занятті									
Робота на практичному занятті	10	6	60	9	90	4	40	4	40
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)									
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ									
Разом			99		129		76		74
Максимальна кількість балів : 378									
Розрахунок коефіцієнта : $378 / 100 = 3,78$									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Змістовий модуль теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль 1. Основи реабілітаційного масажу (18 год.)		
<p>1. Теоретичні засади реабілітаційного масажу. Історія розвитку реабілітаційного масажу. (2 год.). 2. Фізіологічний вплив реабілітаційного масажу на різні системи організму (2 год.). 3. Класифікація реабілітаційного масажу. Показання та протипоказання до масажу. (2 год.). 4. Техніка прийомів прогладжування методика виконання (2 год.). 5. Техніка прийомів вижимання та методика їх виконання (2 год.). 6. Техніка прийомів розминання та методика їх виконання (2 год.). 7. Техніка прийомів розтирання та методика виконання (2 год.). 8. Техніка прийомів вібрації та методика виконання (2 год.). 9. Види і техніка виконання рухів (2 год.).</p>	Поточний	5
Змістовий модуль 2. Методика проведення реабілітаційного місцевого масажу (18 год.).		
<p>10. Правила виконання сеансу реабілітаційного масажу. Поняття - «методика реабілітаційного масажу». Масаж голови та обличчя. Оволодіння навичками виконання (2 год.). 11. Масаж комірцевої ділянки. Оволодіння навичками виконання (2 год.). 12. Масаж спини, ділянки таза та сідничних м'язів. Оволодіння навичками виконання (2 год.). 13. Масаж верхньої кінцівки. Оволодіння навичками виконання (2 год.). 14. Масаж нижньої кінцівки. Оволодіння навичками виконання (2 год.). 15. Масаж грудної клітки та живота. Оволодіння навичками виконання (2 год.). 16. Призначення загального масажу. Схема загального масажу. Вихідні положення масажиста й масажованого (2 год.). Тема 17. Тривалість загального реабілітаційного масажу, послідовність масажних прийомів та масажованих ділянок тіла, поняття «умовна одиниця». Масаж з боку обличчя; масаж з боку спини. Оволодіння навичками виконання. (2 год.). Тема 18. Значення реабілітаційного самомасажу, тривалість загального самомасажу. Види самомасажу. Вихідні положення під час самомасажу різних ділянок тіла. Оволодіння навичками виконання (2 год.).</p>	Поточний	5
Змістовий модуль 3. Методика реабілітаційного масажу при захворюваннях ОРА. (10 год.)		

19. Особливості масажу при захворюваннях та травмах опорно-рухового апарату (1 год.). 20. Масаж при захворюваннях хребта та суглобів (1 год.). 21. Масаж при розтягненнях зв'язково-м'язового апарату. Масаж при переломах. Масаж при контрактурах. Помилки при виконанні (2 год.). 22. Масаж при сколіозах. Масаж при плоскостопості (2 год.). 23. Масаж при захворюваннях серцево-судинної системи. Масаж при захворюваннях периферичних судин кінцівок. (2 год.). 24. Масаж при гіпертонії. Масаж при гіпотонії. Масаж при вегето-судинній дистонії. (2 год.).	Поточний	5
Змістовий модуль 4. Реабілітаційний масаж при захворюваннях внутрішніх органів. (10 год.)		
25. Масаж при бронхітах, пневмоніях, бронхіальній астмі. Емфіземі легень та плевритах. Методика масажу по Кузнецову (3 год.). 26. Масаж при гастритах з підвищеною та зниженою функцією секреції. Масаж при виразці шлунка та дванадцятипалої кишки. Методика проведення масажу. (3 год.). 27. Масаж при хронічних спастичних та атонічних колітах і дискинезіях кишкового тракту. Масаж при порушенні моторної функції товстого кишечника. Масаж при гастроптозі. (2 год.). 28. Методика проведення масажу при захворюваннях сечостатевої системи у чоловіків. (2 год.).	Поточний	5
Всього: 56 годин		20

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Форма контролю — модульне письмове тестування.

Критерії оцінювання модульного письмове тестування:

Оцінка	Кількість балів
Відмінно <i>Знання, виконання в повному обсязі з незначною кількістю (1-2) несуттєвих помилок (вищий рівень)</i>	24 - 25
Дуже добре <i>Знання, виконання в повному обсязі зі значною кількістю (3-4) несуттєвих помилок (вище середнього рівень)</i>	21 - 23
Добре <i>Знання, виконання в неповному обсязі з незначною кількістю (1-2) суттєвих помилок (середній рівень)</i>	18 – 20
Задовільно <i>Знання, виконання в неповному обсязі зі значною кількістю (3-5) суттєвих помилок/недоліків (нижче середнього рівень)</i>	13 – 17
Достатньо <i>Знання, виконання в неповному обсязі, але є достатніми і задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання (нижче середнього рівень)</i>	10 -13
Незадовільно <i>Знання, виконання недостатні і не задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання з можливістю повторного складання модулю (низький рівень)</i>	6 – 9
Незадовільно <i>З обов'язковим повторним курсом модуля (знання, вміння відсутні)</i>	1-5

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма контролю — залік.

Умови допуску — 60 і більше балів.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Місце лікувального масажу в класифікації масажу. Види лікувального масажу (класичний, спортивний, сегментарно- рефлексорний, періостальний, сполучнотканинний, шведський, фінський, апаратний), прийоми та їх комбінації.
2. Мета масажу в комплексній терапії захворювань і травм. Протипоказання.
3. Сполучення масажу з іншими процедурами.
4. Особливості масажу у залежності від періоду реабілітації та режиму рухової активності.
5. Методика масажу при м'язових атрофіях, суглобових та м'язових контрактурах, стеках, порушеннях цілісності окремих ділянок шкіри.
6. Виконання масажу з різних вихідних положень масажу у залежності від періоду реабілітації та режиму рухової активності.
7. Методика масажу при невропатіях та поліневропатіях.

8. Методика масажу при в'ялих паралічах внаслідок перенесеного поліомієліту.
9. Методика масажу при спондилогенних захворюваннях нервової системи (радикуліти).
10. Масаж при вегето-судинних синдромах, мігрені.
11. Особливості масажу при переломах довгих трубчатих кісток та суглобових переломах, розтягненнях зв'язок, вивихах.
12. Масаж при травмах хребта.
13. Масаж при закритих травмах м'яких тканин: забитих місцях.
14. Особливості масажу при дистрофічних та запальних захворюваннях хребта.
15. Масаж при сколіотичній хворобі, остеохондрозі, анкілозуючому спонділоартриті.
16. Масаж при захворюваннях суглобів. Масаж при плоскостопості.
17. Особливості виконання різних видів масажу та їх сполучення після оперативного втручання на органах грудної та черевної порожнини
18. Особливості масажу в торакальній хірургії (в хірургії серця, легень, судин та ін).
19. Методики масажу при захворюваннях на порок серця та запалення міокарда.
20. Масаж при захворюванні на ішемічну хворобу серця та інфаркт міокарда. Масаж при недостатності кровообігу.
21. Методики масажу при гіпертонічній та гіпотонічній хворобі.
22. Методики масажу при захворюваннях артерій та вен.
23. Методики масажу при хронічних неспецифічних захворюваннях органів дихання: емфізема, бронхіальна астма, хронічний бронхіт та пневмонія, пневмосклероз. Особливості виконання різних видів масажу та їх сполучення.
24. Різні методичні підходи у залежності від локалізації патологічного процесу. Дренажні положення. Схеми та методики масажу з різних вихідних положень. Застосування кремів, розтирок. Оволодіння навичками виконання.
25. Методики масажу при захворюваннях травної системи та гінекологічних захворюваннях.
26. Методики масажу при порушеннях моторної функції товстого кишечника. Масаж при опущеннях шлунка.
27. Масаж при виразковій хворобі шлунку та дванадцятипалої кишки, хронічному гастриті, захворюваннях печінки і жовчного міхура.
28. Поєднання масажу із курортними та фізіотерапевтичними факторами. Значення масажу у проведенні рухового режиму та загартовування.
29. Масаж як профілактичний та відновлювальний засіб курортної терапії. Методи апаратного масажу: вібраційний, гідро-, пневмо-, комбінований масаж.
30. Позитивні і негативні сторони апаратного масажу.
31. Фізіологічна дія на організм спортсмена та методика використання в оздоровчо-реабілітаційній практиці.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно <i>Знання, виконання в повному обсязі з незначною кількістю (1-2) несуттєвих помилок (вищий рівень)</i>	90-100
Дуже добре <i>Знання, виконання в повному обсязі зі значною кількістю (3-4) несуттєвих помилок (вище середнього рівень)</i>	82-89
Добре <i>Знання, виконання в неповному обсязі з незначною кількістю (1-2) суттєвих помилок (середній рівень)</i>	75-81
Задовільно <i>Знання, виконання в неповному обсязі зі значною кількістю (3-5) суттєвих помилок/недоліків (нижче середнього рівень)</i>	69-74
Достатньо <i>Знання, виконання в неповному обсязі, але є достатніми і задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання (нижче середнього рівень)</i>	60-68
Незадовільно <i>Знання, виконання недостатні і не задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання з можливістю повторного складання модулю (низький рівень)</i>	35-59
Незадовільно <i>З обов'язковим повторним курсом модуля (знання, вміння відсутні)</i>	1-34

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 120 год.: лекції - 12 год., практ. заняття - 60 год., самостійна робота - 40 год., модульн. контроль - 8 год.

Модулі	ЗМ 1. . Основи реабілітаційного масажу. (99 бали)					
Лекції	1		2		3	
Теми лекцій	Теоретичні засади реабілітаційного масажу. Історія розвитку реабілітаційного масажу.		Фізіологічний вплив реабілітаційного масажу на різні системи організму.		Класифікація реабілітаційного масажу. Показання та протипоказання до масажу.	
Лекції, відвід. (бали)	1		1		1	
Практичні заняття	1	2	3	4	5	6
Теми практичних занять	Техніка прийомів прогладжування методика виконання.	Техніка прийомів вижимання та методика їх виконання.	Техніка прийомів розминання та методика їх виконання	Техніка прийомів розтирання та методика виконання.	Техніка прийомів вібрації та методика виконання.	Види і техніка виконання рухів.
Робота на практ. зан.+відвід. (бали)	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1
Самост. роб, (бали)	5					
Види пот. контр. (бали)	Мод. контр. робота №1 (25 балів)					
Підсум. контроль						

Модулі	ЗМ 2. Методика проведення реабілітаційного місцевого масажу. (129 бали)								
Лекції	-				-				
Теми лекцій	-				-				
Лекції, відвід. (бали)	-				-				
Практичні заняття	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Теми практичних занять	Правила виконання сеансу реабілітаційного масажу	Масаж комірцевої ділянки. Оволодіння навичками виконання	Масаж спини, ділянки таза та сідничних м'язів	Масаж верхньої кінцівки	Масаж нижньої кінцівки.	Масаж грудної клітки та живота.	Призначення загальноного масажу..	Тривалість загальноного реабілітаційного масажу,	Значення реабілітаційного самомасажу,
Робота на практ. зан.+відвід. (бали)	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1
Самост. роб, (бали)	5								
Види пот. контр. (бали)	Мод. контр. робота №2 (25 балів)								
Підсум. контроль									

Модулі	ЗМ 3. Методика реабілітаційного масажу при захворюваннях ОРА. (76 бали).			
Лекції	4		5	
Теми лекцій	Особливості масажу при захворюваннях та травмах опорно-рухового апарату		Масаж при захворюваннях хребта та суглобів	
Лекції, відвід. (бали)	1		1	
Практичні заняття	16	17	18	19
Теми практичних занять	Масаж при розтягненнях зв'язково-м'язового апарату. Масаж при переломах.	Масаж при сколіозах. Масаж при плоскостопості.	Масаж при захворюваннях серцево-судинної системи. Масаж при захворюваннях периферичних судин кінцівок.	Масаж при гіпертонії. Масаж при гіпотонії. Масаж при вегето-судинній дистонії.
Робота на практич. зан.+відвід. (бали)	10+1	10+1	10+1	10+1
Самост. роб. (бали)	5			
Види пот. контр. (бали)	Мод. контр. робота №3 (25 балів)			
Підсум. контроль				

Модулі	ЗМ 4. Реабілітаційний масаж при захворюваннях внутрішніх органів. (74 бали)			
Лекції	-		-	
Теми лекцій				
Лекції, відвід. (бали)	-		-	
Практичні заняття	20	21	22	23
Теми практичних занять	Масаж при бронхітах, пневмоніях, бронхіальній астмі. Емфіземі легень та плевритах. Методика масажу по Кузнецову	Масаж при гастритах з підвищеною та зниженою функцією секреції. Масаж при виразці шлунка та дванадцятипалої кишки	Масаж при хронічних спастичних та атонічних колітах і дискинезіях кишкового тракту.	Методика проведення масажу при захворюваннях сечостатевої системи у чоловіків..
Робота на практич. зан.+відвід. (бали)	10+1	10+1	10+1	10+1
Самост. роб. (бали)	5			
Види пот. контр. (бали)	Мод. контр. робота №4 (25 балів)			
Підсум. контроль	Залік			

8. Рекомендовані джерела

Основна:

1. Вакуленко Л.О. Лікувально-реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020, - 592 с.
2. Вакуленко Л.О. Реабілітаційний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018, - 524 с.
3. Дарійчук С. В. Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. / укл. С.В.. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 184 с.
4. Мороз Л. Універсальна енциклопедія лікувального й оздоровчого масажу / Л. Мороз. - К. : БАО. – 2011. – 448 с.
5. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
6. Корольчук А.П. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П. Корольчук, А.С. Сулима – Вінниця, 2018. – 124 с.

Додаткова:

7. Вакуленко Л.О. Лікувальний масаж. /Л. Вакуленко, Г. Прилуцька, Д. Вакуленко. – Тернопіль. Укрмедкнига. – 2005. – 448 с. Режим доступу : https://repository.tdmu.edu.ua/bitstream/handle/1/8676/lik_masazh.pdf?sequence=1
8. Єфіменко П.Б. Техніка та методика класичного масажу : навч. посібник / П.Б. Єфіменко – Харків : «ОВС», 2007. – 216 с.
9. Істомін А,Г. Лікувальний масаж та мануальна терапія при окремих захворюваннях : метод. вказ. до проведення практичного заняття магістрів 1-го курсу IV мед. фак-ту / упоряд. А. Г. Істомін, С. І. Латогуз, А. С. Сушецька та ін. – Харків : ХНМУ, 2020. – 52 с. Режим доступу : <https://repo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/27748/1/%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BD%20%D0%9B%D1%96%D0%BA.%20%D0%BC%D0%B0%D1%81%D0%B0%D0%B6%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%83%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BF%D1%96%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%B8%20%D0%BE%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%BC%D0%B8%D1%85%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B2%20%D0%BC%D0%B0%D0%B3%D1%96%D1%81%D1%82%D1%80%D1%96%D0%B2.pdf>
10. Мороз Л. Універсальна енциклопедія лікувального й оздоровчого масажу. К. : БАО, 2011. – 448 с.

Додаткові ресурси

11. <https://www.unian.ua/health/country/1056916-reabilitatsiyniy-masaj-polips-hue-funktsiji-vnutrishnih-organiv.html>
12. <https://inkluzia.com.ua/masazh-prijemniy-sposib-reabilitatsiyi-ta-ozdorovlennya.-chomu-masazh-takiy-vazhliviy-dlya-ditey-ta-doroslikh/>
13. <https://slim.ua/uk/masazh-v-kievi/masazh-spini#>

